GRAIUL ROMÂNESC

Organ al societății GRAIUL ROMÂNESC
Redacția și Administrația Strada Cortului 8, București.

Iese lunar sub supravegherea unui Comitet
Abonamentul anual lei 50, în străinătate îndoit.

ANUL I No. 6 IUNIE 1927

CUPRINSUL:

PREȚUL 5 LEI

TIPARUL „CARTEA ROMÂNEASCĂ", BUCUREȘTI
27 267

13-XI-927.

N. Greavu-Dunăre

GRAIUL ROMÂNESC

ORGAN AL SOCIETĂȚII GRAIUL ROMÂNESC

ANUL I No. 6 IUNIE 1927

ROMÂNII DIN CALIACRA ȘI DUROSTOR
(CADRILATERUL)

Articolul acesta trebuie socotit drept răspuns afirmațiilor filologului Gustav Weigand ce au putut fi cetite în „La Macédoine libre" din 1 Martie 1927: In «cadrilaterul Silistra-Dobrici nu se află nici un Român» (firește, în 1913). Afirmația n'are de altfel nici un temeiu de adevăr. N'o poate crede nici cel mai șovin Bulgar. Insăși statistica bulgară, făcută fără nici un fel de bunăvoință față de populația românească, o spulberă în chip rușinos pentru un om de știință.

Numărătoarea oficială din 1905 pentru partea locului, începând dela o linie din nordul Varnei, Șumlei și până la Rusciuk,— ne acordă cu sgârcenie abià 10.286 Români (vezi statisticile bulgare din «Cadrilaterul Bulgar» 1912 București, ed. Socec).

În grupuri de la 8—10 familii în sus, statistica bulgară îi semnalează în Vultureşti (Duvan Iuvasâ), Spasovo, Șabla, Arnăutlar, Ciflik, Armutlii, Ghelengic, Embie Mahle, Ezibei, Ekisce, Enidge, Karabaglar, Omurchioi, Karalii, Saragea, Sredno Ciamurlii, Kiringii, Hardalii, Aptaat, Devegichioi, Bairambunar, Regebchioi, Kilicadâ, Kiuciukahmed, Kurtbunar, Duștubac, Kâzâlgiclii, Trubciular, Omurfacâ, Balabanlii, Beibunar, apoi în Turtucaia, Silistra, Aidemir, Accadânlar, Karalar, Suiutciuc, Bosna, Cainargeaua mare, Chiose Aidân, Malăk Karaaci, Popina, Srebârna, Vischioi, Brâșlen, Sarighiol, Denisler, Cosui, Rahova de jos, Turcsmil, Ionuzlar, Șeremetchioi și alte câteva comune. Noi îi mai știm la Ilanlâc (30 familii față de 20 familii bulgare), la Arman, Casim, fără să mai punem la socoteală grupurile mai mici răspândite prin alte sate, înregistrate și de statistica bulgară.

Circulă încă în tradiția locală trei porecle cari indică și obârșia Românilor de aici: *Dicienii* sunt băștinașii străvechi ai Dobrogii. Peste ei au venit *băjănarii*, *cojanii* de peste Dunăre, în cursul vremurilor, ca să scape de dajdiile și podvezile către boeri și domnie. Rândurile de sate din preajma Dunării sunt ale acestora. *Mocanii* din celélalte sate sunt urmașii ciobanilor ardeleni, străbătători seculari ai stepei până la Mare.

Au rămas totuși destule locuri care să adăpostească, după începutul veacului trecut, și pâlcurile de coloniști bulgari, cei mai noui oaspeți ai ținutului Profesorul bulgar Lj. Miletici confirmă: «Dela Marea Neagră, de lângă satul

O serbare şcolară în oraşul Silistra la 1872 dată de şcoala română.

1) Nu se ştie 2) Ivanciu Teodorescu poreclit Mincicof după generalul rus. 3) Apostol Teodorescu Cismar 4) Moş Nic. Ţuiuculea Cojocar

5) Costache Petrescu Invăţătorul 6) Nicolae Călinescu Cumnat cu C. Petrescu 7) Tănase.... Cum i-se mai zice nu se ştie 8) Petre I. Droc cumnat cu C. Petrescu

9) Chiriţă Teodorescu Comerciant 10) N. Petrescu Comerciant 11) Stoenel Teodorescu «Antreprenorul Hotelului Odesa» 12) Emilian, Român transilvănean (Agent în port la vapoarele austriace)

13) Nu se ştie (Se bănueşte a fi copilul lui Emilian) 14) Petre Săulescu Negustor 15) Moş Răducanu Cojocar 16) Tănase Trandafir Cismar

17) Popa Tudor din Vaidomir 18) Popa Radu Zaharia Protopopul 19) O elevă 20 (Popa Vasile din Ostrov 21) Popa Gheorghe din Ostrov

22) Moş Muşat Servitorul şcoalei

eleve de şcoală.

Colecţia Carp Sandu, Invăţător Silistra 1927

Familia lui Popa Tudor cel tânăr din Aidemir (Vaidomir)

1) Popa Tudor 2) Nicolae Uzun 3) Petruş (băiatul popei) 4) Rădiţa (fata popei) 5) Venera (fata popei) 6) Sofia preoteasa 7) Soţia lui Uzun. Incolo sunt nepoatele popei. Venera a învăţat liceul bulgăresc din Silistra şi a fost învăţătoare la Vaidomir sub Bulgari. Acum e la Rusciuc (s'a bulgarizat)

Imrichor şi până la Dunăre, n'am putut găsì nici o localitate cu populaţie bulgară băştinaşă... A crede în existenţa unei vechi populaţiuni bulgare în Dobrogea, ar fi să ne înşelăm singuri» [1]**).**

1) Profesorul Miletici n'a luat cred. drept Bulgari pe Găgăuţii (urmaşii Cumanilor) de prin vechile sate din vecinătatea Mării Negre. Cele 8000 de suflete (aproximativ) alcătuesc sate întregi în judeţul Caliacra (Ghiaur Suiuciuc, Mihaileni, Pădureni, Vânători), ori jumătăţi de sate (Cavarna, Caramanlâ, Caracaşchioi, Ghiorman, Iazagilar, Stânca), sau risipite prin Bazargic, Balcic, Şabla, Dropia. Găgăuţii nu figurează în statistica oficială a statului vecin; sunt trecuţi ca Bulgari.

După întemeiarea statului Bulgar, când s'au adus pe aici mase mari de coloniști bulgari, s'a pornit o sistematică operă de desnaționalizare în vechile noastre așezări dunărene. Școlile românești din Silistra, Satu Nou, Vaidomir (Aidemir), Popina, etc. au fost închise, supraviețuind doar cea din Turtucaia, mulțumită rezistenței populației românești covârșitoare (5910 față de 1517 Bulgari și 2508 Turci). Școala și biserica românească din acest vechiu vad de încrucișări de oști, urcă dincolo de un veac și jumătate vechime. De pe condici și cărți de biserică s'a cules pomelnicul învățătorilor și preoților ținuți cu cheltuiala obștei românești a Turtucaiei, încă din 1774.

Se începe cu Rusu Șaru; urmează dascălii: Mihai, Gheorghe, Gavrilă Brănescu, Petre Florea, Ștefan Niculae, Vasile Borănescu, Niculae Lăcătuș, Ion Crețulescu, Vasile I. Borănescu, Petre Bozianu, Dumitru D. Popescu, Ana Petrescu, Leon Barițiu din Sibiu; se sfârșește cu d. Gheorge Ionescu care funcționează din 1884 (vezi «Turtucaia» ziar festiv, 22 Mai 1927, cu prilejul sărbătoririi celor 150 de ani de școală și biserică românească).

Costache Petrescu

Până la 1877, școala Turtucaei erà sub controlul centrului cultural românesc din Silistra, unde acționà foarte viu o eforie școlară și bisericească și o «societate română de cultură și limbă», cam din anii 1866. Sufletul mișcării erà un învățător extraordinar pentru timpul și împrejurările de acolo, Costache Petrescu, vechiu silistrean, animatorul școalelor din întreaga Dobroge. Tată-său, dascălul Petrică Mihail, a fost tot învățător, cum arată o insemnare pe un caet:

«Anul 1847, Martie întâiu m'am tocmit la școală ca să învăț copiii carte românească». Sub impulsul lui Costache Petrescu s'au înființat școli românești în Ostrov, Vaidomir (Aidemir), Popina, Satu Nou, Buceag, Alimanu, Oltina, Rașova, Parachioi, Cerna-Vodă, Hârșova, fiind controlate de Costache Petrescu, ori de preoții și eforii comunității române din Silistra.

Din Silistra li se trimeteau cărți gratis și ajutoare bănești strânse din cotizațiile membrilor și donații, din taxele pe diplome (vezi ilustrația mai jos) și acte de cununie, din subvențiile orașelor Călărași și Giurgiu, din liste de subscripții cari circulau în Ialomița, Brăila, în București (V. A. Urechiă, profesorul I. M. Râureanu erau sprijinitorii Silistrenilor), până la Brașov chiar.

Prin 1869, şcoala din Silistra aveà 4 clase, cu 126 elevi. Iarna numărul lor atingea 150. Din cataloagele lui Petrescu, puse la îndemână de către d. Carp Sandu, institutor din Silistra, aflu că din acești elevi: 3 erau Bulgari, 2 Evrei, 1 Albanez, 1 Armean, 1 German, 1 Grec; restul toți Români. Dintre Români 1 erà din Cocargea, 3 din Ostrov, 4 din Vaidomir (Aidemir), 1 din Transilvania, 1 din Călărași, 1 din Bugeac, 4 din Oltina, 1 din Cernavodă,

Diploma ce o elibera Societatea română din Silistra membrilor.

1 din Satu nou; ceilalți 100 din Silistra. Ocupaţiile părinților acestor copii de Români erau: 6 blănari, 1 lumânărar, 5 preoţi, 1 învățător, 1 dulgher, 6 cârciumari, 18 croitori, 7 băcani, 4 lipscani, 3 cașcavalagii, 1 dascăl de biserică, 1 abagiu, 1 brutar, 10 morari. 1 brașovean, 2 hamali, 4 comercianți (?), 1 boiangiu, 4 căruțași 2 ciurari, 1 fierar, 1 dogar, 1 cismar, 1 pietrar, 1 ciumpoieș, 3 speculanți (?), restul agricultori.

Putem deduce de aici cât de înfloritoare erà populaţia românească silistreană în pragul războiului din 77. In anul 1870 şcoala aveà 2 învăţători, iar în 1871 societatea românească înfiinţase o şcoală de adulţi, aveà o bibliotecă, trimetea băieţi cu cheltuiala ei să înveţe la gimnaziul din Bucureşti.

In 1879, şcoala română a fost închisă de Bulgari. S'a redeschis în 1882, dar fără sufletul lui Costache Petrescu, care fusese izgonit de aici. Prin 1886 funcţionà încă şi eforia se tânguc că institutorul şcoalei Th. Niculescu nu se ţine de treabă. Eforia constată puţinul progres al «copiilor noştri cari au frecuentatu şcoala în intervalu de patru ani...» Se cere reducerea lefii învăţătorului dela 160 la 120 lei noi pe lună. Se deleagă trei membri din cei tineri să meargă de 2 ori pe săptămână la şcoală „să vegheze cum progresează D-l Inv. cu elevii". Curând după aceia farul Silistrei ce-a luminat câteva decenii ţărmul dobrogean al Dunării îşi stinge luminile, ca să rămâie aprins numai cel dela Turtucaia. Satele dintre cele două vaduri şi de pe ambele maluri dunărene continuă totuşi să-şi fie tributare în ceia ce priveşte legăturile de familie. Pe aici Dunărea, fără voia stăpânirii, pare că nu desparte ci leagă. La Popina vezi şi azi la biserică crucile cioplite în tradiţia noastră, cărţi româneşti din 1834, zugrăveli cu inscripţii româneşti din 1850 şi ceva...

Sigilul Societăţii

Datinele sunt aceleaşi, tipul fizic pare unul, iar copiii au o deosebită uşurinţă de a învăţa limba română. Prin aceste sate nu poţi bănui unde sfârşeşte rasa noastră şi unde începe cea bulgară.

In 1913, când soseşte învăţătorul român în comuna Doimuşlar şi acesta prinde să cânte din vioară pe prispa casei unui gospodar, moş Cristil se desprinde dintre curioşi şi începe să joace. «Joc ca să-şi aducă aminte nepoţii mei că atunci când a venit în sat un învăţător de ai noştri, taica moşu a jucat o românească» (cit. după d. Carp Sandu).

Penetraţia românilor ardeleni a fost mai lentă, resfirându-se pe nebăgate de seamă prin centrul şi estul Cadrilaterului. Transhumanţa şi-a lăsat urme până la ţărm de mare. Mocanii, în familii izolate, ori încuscriţi cu Bulgari, îi întâlnim prin multe sate pomenite mai sus. La Velichioi, la fosta frontieră, sunt vre-o 40 de familii de moţi dela Albac, Secătura şi Scărişoara. Ceilalţi sunt mai toţi din părţile Sibiului. Ei au rămas, fie ca ciobani la oile Turcilor, fie că s'au aşezat ca crescători de vite pe seama lor, dând dijmă. Treceau Dunărea, toamna, pe la Silistra şi Rusciuc, îndreptându-se cu turmele la iernat, lângă Bazargic, la Balcic, la valea Batovei, până la Varna, cum spun cântecele lor:

Iarna le mâna
De a le ierna
Pe ţărmuri de mare
Colo 'n depărtare..
Vara le văra
Şi sus le mâna
Pe vârfuri de munte...

Amintirile oierilor mărgineni prin Cadrilater s'au strâns într'o lucrare de ştiinţă (N. Dragomir: «Din trecutul oierilor mărgineni» în «Lucrările institutului de geografie al Universităţii din Cluj» vol. II 1926). Din ele aflăm că «satele erau în bună parte româneşti, ba cum era Turtucaia şi mai în jos Silistra şi Popina, erau aproape curat româneşti. Mai sus însă, pe la Rusciuc, apoi Răzgrad şi Eni Bazar, numărul Românilor era tare scăzut».

Ei aveau o toponimie a lor, schimonosind şi unele numiri turceşti greu de pronunţat: Similul Turcesc (Turcsmil?) Similul românesc, Săliştea cu cremenea, Satul cu movile din deal, Satul cu gunoiul, Valea Scroafei, Satul cu cişmeaua cu ţeghea (ţeavă) galbenă sau Echiştea (Ekisce), Ciacârcea, Pădurea lui Lie, Cişmeaua mare (Nastradin), Satul cu pădurea lui Oprean (Toicuiusu), Satu popii (Ciarlighiol), Cele trei sute împreunate (Duvaniuvasa—Vultureştii de azi), Tekia (Teke) etc.

Ar fi de cercetat la faţa locului ce numiri au mai rămas în toponomia ţinuturilor de când, până în 1879, întreaga provincie era „o imensă târlă de ciobani ardeleni..."

Cadrilaterul veacului trecut a fost o fâşie disputată de revărsările a două popoare peste belşugul părăduit al sălaşelor turco-tătare în plină decădere...

Trasarea frontierei din 1877 în favoarea Bulgariei a avut ca consecinţă oprirea expansiunei dela nord şi dublarea expansiunei dela sud înteţită cu toate puterile de Stat în marginile hotarului oficial. Dela Ostrov la Turtucaia s'a dus o politică de înverşunată bulgarizare. Efectele le ştim. România caută să-şi reromânizeze vechile sale aşezări şi să aducă în cele două judeţe reparaţie şi echilibru între cele trei naţiuni conlocuitoare.

Ap. D. Culea

ANEXA

STATISTICA POPULAȚIEI CADRILATERULUI (încheiată în Maiu 1927)

Județul Durostor.

	Români	Bulgari	Turci	Alte naționalități
Silistra	3311	5923	5146	1854
Turtucaia	5910	1517	2508	172
Ostrov	2402	44	16	24
Almalău	1703	—	—	—
Babuc	—	2494	11	—
Lipnița	1355	—	42	—
Esechioiu	1273	1	1	—
Coslugea	1092	—	97	—
Gârlița	1293	—	—	—
Galița	493	—	—	—
Canlia	1760	33	41	—
Caraorman	642	429	—	—
Brăcima	317	323	7	—
Brăcima Nouă	163	145	7	—
Emirler	5	—	332	—
Cufalcelar	1	—	344	—
Dere Mahle	1	—	502	—
Omurgea	48	—	256	—
Selchi Bugeac	3	2	47	—
Tașlâ Mahle	—	—	71	—
Șămahlar	—	—	144	—
Acadânlar	133	51	1074	—
Camerler	10	—	419	—
Damadas	4	—	532	—
Aifatchioi	—	—	159	—
Avdular	7	—	239	—
Cercovna	18	615	121	—
Tatar Mahle	1	6	286	—
Caralar	11	4	858	—
Tabaclar	—	1	449	—
Ciler	16	7	1022	—
Căzălburum	13	3	860	—
Doccelar	28	—	524	—
Cherimler	8	—	488	—
Eni Mahle	3	—	389	—
Suiuciuc	22	96	807	—
Duraclar	—	94	149	—
Cavacmurlar	12	8	864	—
Alfatar	126	3195	40	—
Aratmagea	8	402	1	—
Pandacli	19	799	—	—
Olucli	—	712	—	—
Beibunar	32	438	500	—
Șahinlar	40	65	1639	—
Câzângicli	41	341	269	—
Sougeac	9	162	460	—
Pașabală	6	10	1332	—
Pirliul Nou	1	6	612	—
Geumi Mahle	1	5	403	—
Dangibar	22	1	340	—
Acbunar	24	312	502	—
Uzungiorman	145	174	1581	—
Sargilar	3	562	186	—
Cufalcea	3	3	320	—
Caradâr ar	15	—	589	—
Deliiusuflar	—	243	443	—
Ceauș Mahle	—	18	246	—
Patracli	9	75	647	—
Emirchioi	—	140	584	—
Arabagilar	114	132	819	—
Chemalchioi	150	32	659	—
Curtpalar	—	—	473	—
Canipe	1	2	800	—
Mesimler	19	—	383	—
Chiose Abdi	145	59	1358	—
Asfatchioi	94	851	442	—
Carvănu Mare	387	—	57	—
„ Mic	429	17	71	—
Velichioi	184	—	122	—
Cuiungiuc	819	—	167	—
Rahova de jos	27	229	794	—
Cadichioi	52	1328	119	—
Garvăn	55	1462	24	—
Senova	30	248	748	—
Siahlar	35	—	375	—
Belica	207	1036	256	—
Ormanchioi	5	5	314	—
Orta Mahle	9	5	340	—
Vischioi	50	561	7	—
Ahmatlar	11	49	898	—
Salihler	17	10	820	—
Covangilar	16	2	1143	—
Agifaclar	6	1	525	—
Mesim Mahle	10	1	1082	—
Caramehmetler	95	2	628	—
Turcșmil	201	142	1940	—
Daidâr	34	435	513	—
Mese Mahle	13	12	412	—
Antimova	95	516	61	—
Sarighiol	41	—	445	—

	Români	Bulgari	Turci	Alte naționalități
Denizler	29	778	346	—
Satu Vechiu	47	1768	1834	—
Sarsânlar	260	1187	584	—
Sungurlar	21	3	1012	—
Atchioi	22	—	760	—
Sermanchioi	—	—	300	—
Atmagea Tătărască	309	—	796	—
Caraomur	12	1156	8	—
Golebina Ceatalgea	5	403	11	—
Suneci	23	82	468	—
Frașari	354	—	—	—
Țar Asen	16	478	—	—
Tocmachioi	5	—	569	—
Sinirul Nou	85	698	422	—
Chiciler Mahle	2	4	376	—
Caracii Mari	9	267	265	—
„ Mici	11	301	—	—
Carageaat	8	592	184	—
Soiacli	3	205	318	—
Chiose Aidin	46	346	1012	—
Cranova	4	—	1039	—
Chiutucli	2	443	25	—
Arabagi	9	595	280	—
Turluc	—	—	298	—
Masutlar	7	—	991	—
Hagiolar	9	139	408	—
Daugilar	6	84	278	—
Cazimlar	5	302	695	—
Cociular	138	548	475	—
Cocina	289	1108	845	—
Cazimir	—	478	502	—
Calipetrovo	28	2691	5	—
Ghiurghengic	14	704	33	—
Alifac	3	598	6	—
Aidemir	529	1801	18	—
Tătărița	8	23	—	—
Caracoci	14	5	832	—
Hasan Facă	25	10	1199	—
Baharchioi	14	33	700	—
Bailerchioi	—	63	601	—
Sucuiugiuc	21	543	—	—
Topci	12	503	238	—
Cusuiul din Vale	61	1016	286	—
Spanciova	15	494	7	—
Uzulchioi	26	298	745	—
Seid Ali Facă	47	97	364	—
Cainargeaua Mare	38	670	23	—
Hadâr Celebi	4	559	—	—
Caibular	6	234	584	—
Hogeachioi	20	434	2	—
Papuccilar	1	—	842	—
Doimușlar	50	1086	299	—
Capaclia	267	251	452	—
Balabanlar	6	—	551	—
Caravelichioi	2	—	635	—
Cara Esechioi	17	161	1231	—
Srebârna	168	1486	—	—
Echingic	11	218	575	—
Câdârașic	14	210	450	—
Iali Ceatalgea	272	227	366	—
Bosna	11	—	886	—
Golebina	17	101	967	—
Atmagea	—	326	275	—
Haschioi	107	731	146	—
Saarlar	5	309	20	—
Popina	46	2137	6	—
Dogrular	5	17	1485	—
Bazarghian	196	86	645	—
Aidogdu	121	17	525	—
Baltagiu Nou	28	301	1123	—
Engechioi	12	6	918	—
Cenacciler	—	12	265	—
Cara Avdula	2	13	546	—
Acbunar Mic	6	539	—	—
Cogeaalar	11	143	727	—
Vetrina	20	1129	14	—
Dautlar	9	665	20	—
Cairac	9	8	367	—
Ghiulerchioi	30	973	281	—
Cirecci	59	175	609	—
Dorutlar	10	—	452	—
Cainargeaua Mică	37	2277	—	—
Zarnici	—	222	600	—
Duștubac	21	279	280	—
Cavurga	8	370	164	—
Cocimar	15	11	1352	—
Curt Bunar	159	269	917	—
Otulgea	—	138	286	—
Cuiumluchioi	—	—	237	—
Rahman Așiclar	11	—	769	—
Orta Mahle	6	—	680	—
Așa Mahle	38	4	660	—
Satu Nou	861	—	—	—
Avdula	34	760	1288	—
Total	31978	66044	88642	3556

Judeţul Caliacra.

	Români	Bulgari	Turci şi Tătari	Găgăuţi	Greci	Armeni	Alte naţionalităţi
Bazargic	4097	13985	9387+7141	113	935	1270	729
Balcic	598	3125	2108+1621	611	347	231	201
Cavarna	362	1666	246+46	1995	219	22	469
Arnăut Cuius	126	530	73	—	—	—	—
Arabagi	85	500	145+190	—	—	—	—
Alâciu Mare	9	837	—	—	—	—	—
Bogdanova	33	701	14	—	—	—	—
Bucureni	6	708	220	137	—	—	—
Caramurat	145	439	431+27	—	—	—	—
Ceamurlia	85	660	229+100	—	—	—	—
Cadievo	10	737	1163	—	—	—	—
Ezibeiu	110	920	47+20	—	—	—	—
Ghelengic	374	2009	179	—	—	—	—
Ilanlâc	173	120	—	—	—	—	—
Opancea	56	906	377	—	—	—	—
Suiuciuc	180	716	—	—	—	—	—
Arman	103	158	415+604	—	—	—	—
Bejenari	4	476	112	—	—	—	—
Ceair	17	370	—	—	—	—	—
Casim	132	176	696+142	—	—	—	—
Duranlar	205	269	24	—	—	—	—
Durgut Calfa	19	616	192+208	—	—	—	—
Ismail	5	642	22	—	—	—	—
Perifacâ	155	309	110	—	—	—	—
Preselenţi	55	530	140	—	—	—	—
Prisăcani	55	864	38+454	—	—	—	—
Rogojina	13	272	261+194	—	—	—	—
Siracova	18	417	268	—	—	—	—
Spasova	28	681	108+96	—	—	—	—
Vasileva	16	620	288	—	—	—	—
Bairam Bunar	71	2061	1754+13	—	—	—	—
Carasular	642	2476	1046	—	—	—	—
Cocargea	82	790	174	—	—	—	—
Kili Kadi	17	20	1811	—	—	—	—
Enigea	173	580	704	—	—	—	—
Echiscea	37	230	1196	—	—	—	—
Fândâcli	566	1218	747	—	—	—	—
Mansârovo	10	433	209	—	—	—	—
Nastradin	58	753	878	—	—	—	—
Stejaru	74	1816	581	—	—	—	—
Trupcilar	30	297	2065	—	—	—	—
Viişoara	116	409	539	—	—	—	—
Vladimireşti	84	1376	—	—	—	—	—
Sahangi	198	585	975	—	—	—	—
Căramanlă	4	381	42	206	—	—	—
Caracaşchioi	151	123	—	211	—	—	—
Carapcea	8	419	—	—	—	—	—
Gargalâc	177	610	8	—	—	—	—

	Români	Bulgari	Turci și Tătari	Găgăuți	Greci	Armeni	Alte naționalități
Ghiorman	4	284	23	169	—	—	—
Ghiore	5	508	—	—	—	—	—
Ghiaur Suiuciuc	127	—	—	1845	—	—	—
Iazagilar	25	301	64	315	—	—	—
Mihăileni	33	—	248	170	—	—	—
Pădureni	9	53	—	398	—	—	—
Satâlmaș	1	430	—	—	—	—	—
Stânca	7	150	—	101	—	—	—
Șabla	194	1231	21	160	—	—	—
Alexandria	111	527	—	—	—	—	—
Azaplar	67	536	370	—	—	—	—
Armutli	42	648	318	—	—	—	—
Baraclar	—	—	464	—	—	—	—
Carali	41	896	29	—	—	—	—
Caralar	105	671	79	—	—	—	—
Durasii	34	947	206+153	—	—	—	—
Esetlii	15	1442	5	—	—	—	—
Hasă Kioseler	23	579	731+54	—	—	—	—
Hardali	25	746	588+58	—	—	—	—
Musubei	84	1011	133	—	—	—	—
Nădejdea	14	859	309	—	—	—	—
Pârâul Caprei	19	562	723	—	—	—	—
Stâna Cadânei	17	620	136	—	—	—	—
Aiorman	213	423	345+339	—	—	—	—
Balagea	68	590	368	—	—	—	—
Ceairlighiol	215	686	78+10	—	—	—	—
Ceatalar	17	772	273	—	—	—	—
Chioseler	18	739	99	—	—	—	—
Cuiungiuc	17	1117	—	—	—	—	—
Dropia	57	475	339+15	31	—	—	—
Ecrene	64	795	107	—	—	—	—
Irigea	136	319	—	—	—	—	—
Rasoviceni	222	827	76	—	—	—	—
Teche	134	1011	326	—	—	—	—
Vânători	12	2	17	1083	—	—	—
Vulturești	459	454	562+747	—	—	—	—
Total	12346	70707	36636+12660	7545	—	—	5864
TOTAL general pentru întreg Cadrilaterul	44323	136751	137938	7545	—	—	9420

ROMÂNII DIN BULGARIA

Vorbe de bune aşteptări în ce ne priveşte s'au putut auzi în zilele din urmă din gurile cele mai autorizate ale Bulgariei. Suntem dintre cei cari credem în putinţa înfăptuirii lor. In putinţa !..

Ne ostenim de câtiva ani pentru o apropiere între ţara noastră şi vecinii de peste Dunăre. Am crezut că întâiu trebue cercetate pricinile de neînţelegere şi am întârziat, de aceea, la cea mai de seamă. Ea e cunoscută. E o problemă de populaţie şi de teritoriu, născută de valul istoriei mai vechi sau de ieri.

Faţa problemei întoarsă spre noi era mai ştiută. Proaspătă încă în amintirea lumii şi luminată cu toată patima, de care sunt în stare, atât în cele bune cât şi în altele mai puţin vrednice de acest calificativ, vecinii de la Miazăzi, ea se aşternea între unii şi alţii ca o rană deschisă. Ochii trebuiau îndreptaţi şi în altă parte. Problema avea şi o faţă întoarsă spre Bulgaria. Dreptul e unul şi fără căi de ajuns la el, ca orice cetate făurită de gând in singurătate. Dreptatea e la îndemână şi ţine seamă de toate împrejurările. Imprejurările scoteau la iveală şi o dreptate a noastră, aproape deloc ştiută. Luminarea ei putea să schimbe termenii problemei. Nu e vorba numai de un mijloc polemic şi de scopuri de ordin tactic.

Am încercat acest lucru. Alături de bulgarii din România, vreo 350.000 cu toţii, basarabeni, dobrogeni şi alţii, au apărut atunci cei peste 120.000 de români din Bulgaria, adică o minoritate, dacă e raportată la suprafaţa şi numărul de locuitori ai Bulgariei, exact de aceeaş putere şi îndreptăţită să ceară acelaş tratament.

Lucrări de ştiinţă sau de popularizare au făcut să pătrundă acest fapt în conştiinţa populară. Bulgarii n'aveau numai de cerut, dar şi de dat. Era mai sănătos şi mai sigur pentru rosturile atât ale bulgarilor români cât şi ale românilor bulgari.

Convingerea aceasta, care la noi a prins şi e pe cale să ajungă un bun obştesc, trebue să-şi facă loc şi dincolo. Cu părerea greşită că noi singuri suntem marii şi veşnicii datornici, problema nu se mişcă din loc. Iar în ce priveşte reciprocitatea, începutul trebue să-l facă bulgarii. Ei trebue să aducă dovada că nu mai ignorează sau tăgăduesc nişte drepturi a peste o sută de mii de români pe cari îi au. La noi lupta lor se dă pentru o sporire a acelor drepturi, în folosul Bulgarilor români. Acolo, cererile de drepturi în folosul Românilor bulgari nici nu izbutesc să se facă ascultate.

De pildă, cu prilejul ultimelor alegeri din Bulgaria, acum o lună, românii din judeţul Vidinului au încercat pentru a nu ştiu câta oară să ceară guvernului lor şcoală românească. Oamenii cari strângeau semnăturile, date cu însufleţire, au fost închişi, iar memoriul confiscat. Ameninţaţi de autorităţi, acei oameni au fugit la noi. I-am văzut. Afară de acest gând, care în

nicio țară n'ar alcătui o vină, ei n'au avut altul. Și gândul lor avea această formă liniștită și dreaptă:

Mai jos semnații locuitori din județul Vidinului venim cu supunere să vă aducem la cunoștință și să vă rugăm următoarele:

Populația cu limba maternă română din acest județ, locuește în peste treizeci de sate, neamestecată cu populație de altă limbă. Ea își împlinește, acum ca și în trecut, cu credință toate îndatoriile fiscale, militare sau de alt fel impuse de Stat cetățenilor, pentru bunul mers al treburilor sale. Și e mulțumită. Un singur neajuns are, dar foarte greu. Pentru care face această cerere, încredințată că va găsi o binevoitoare deslegare.

Populația cu limba maternă română din acest ținut a avut încă din vremuri vechi școală în limba ei. Era o școală elementară ținută în tinda bisericii, dar era singura, și era! Kanitz vorbește în descrierile lui de călătorie de pe la 1870 de școala românească din Bregova, pentru care are cuvinte de laudă. Această școală s'a menținut în foarte multe sate până acum vre-o douăzeci de ani.

De atunci, școala primară de Stat cu limba de predare în întregime bulgară i-a luat locul. Am încercat în mai multe rânduri să arătăm, întâiu că ni se ia un drept avut din vremuri uitate, și apoi că avem mari pagube de pe urma acestui învățământ ca părinți și ca cetățeni, dar fără folos. Inoim această încercare. Ne zicem toți că în cele din urmă nu se poate să nu găsim ascultare.

Copiii noștri vorbesc în casă și în sat numai românește, împreună cu cei de-o vârstă cu ei sau mai mari, cari nu cunosc altă limbă. Școala nu ține seamă de acest fapt. Din această pricină copiii noștri pierd ani întregi numai ca să învețe destul de slab limba de predare, pentrucă facultățile lor intelectuale neajutate de câștigarea noilor cunoștințe, nu se desvoltă. Dacă învățământul s'ar da în limba maternă atunci și limba bulgară s'ar putea învăța mai repede și mai bine pentrucă școlarii desvoltați normal și ajunși la nivelul de cunoștințe corespunzător vârstei lor, ar fi mult mai apți pentru aceasta decât în starea de azi. In tot cazul, starea de azi e rea. Progresul copiilor în școală, la care și noi ca părinți și Statul pentru niște viitori cetățeni ai lui, avem dreptul, e foarte slab. El e mult mai slab decât la copiii de limbă bulgară din sate vecine cu ale noastre în care nici oamenii nu sunt mai deștepți decât noi, nici școala mai bună decât a noastră. Cauza stării de înapoiere atât în ce privește cunoștințele generale cât și în ce privește stăpânirea limbii Statului este întrebuințarea astăzi exclusivă a limbii bulgare, în școlile din regiunea populației de limbă maternă română.

Din aceeaș nemulțumire cu rezultatele școlii s'a născut un curent în copilărime de urmare chiar pentru cursul primar la școli din țara vecină cu noi, România. Multe nemulțumiri ne vin însă de aci. Cea mai mare e că ani întregi copiii rămân departe de casă și de părinți și ni se pot întoarce streini de noi și nepregătiți pentru viața din patrie. Curentul acesta s'ar opri numai decât, din ziua când onoratul guvern ar hotărî să se deschidă școli în limba noastră, potrivit regulelor prevăzute pentru școli minoritare, care funcționează în atâtea State, spre mulțumirea cetățenilor și a guvernelor.

Așa stând lucrurile ne luăm voia să cerem cu supunere înființarea de școli primare în limba noastră întreținute de Stat și pentru tot mai marele lui bine și mai marea lui slavă.

Acesta e memoriul. El a ajuns pe căile mai sigure ale autorităților polițienești bulgare în mâna guvernului dela Sofia. Vede oricine ceeace rămâne de făcut și ceence așteptăm și noi alături de românii din Bulgaria. Ințelegerea dintre români și bulgari e cu putință. Cei cari sunt întâii datori să aducă dovada... să facă începutul. Li s'a dat mijlocul. El nu e însă, sigur, perchezițiile domiciliare și confiscarea de orice literă românească descoperită la semnatarii memoriului!

Studenții, din acelaș județ al Vidinului, veniți la universități românești,

au crezut că trebue să facă mai mult. Ei au trimis şi un memoriu secretariatului pentru minorităţi al Societăţii Naţiunilor. Era firesc să se ajungă aici. Când guvernele bulgare se fac a nu auzi diferitele cereri care li se trimet, ele trebue să fie martore ale îndreptării acestor cereri, către alte foruri:

Liga Naţiunilor, încă dela formarea ei ca o entitate politică internaţională, s'a impus atât prin forţa ei morală cât şi prin cea juridică, în rezolvarea tuturor chestiunilor de ordin politic, economic, cultural — interstatic. Liga Naţiunilor este o creaţiune ce a născut din imperioasa necesitate a timpurilor moderne, cari nu mai permit ca alături de civilizaţia înfloritoare a secolului XX, să se mai recurgă la mijloacele medievale întru rezolvarea chestiunilor dintre indivizii din acelaş stat; sau mai ales dintre statele cari din consideraţiuni de ordin divers întreţin până astăzi oarecari animozităţi.

Astfel, această instituţiune de echitate socială, a lansat un principiu nou pe arena politică internaţională — acela al înţelegerii şi al păcei, care începe pe zi ce trece să-şi facă loc la baza politicii tuturor naţiunilor civilizate şi conştiente de menirea lor de a contribui în mod cât mai efectiv şi mai eficace la clădirea templului internaţional al păcei eterne pe frontispiciul căruia arborează flamura libertăţii şi floarea de măslin — simbol al împăciuirii dintre popoarele veşnic frământate.

Această instituţiune, graţie imunităţii sale morale, a făcut să unească lumea întreagă atunci când a intervenit pentru rezolvarea unor conflicte ce păreau că vor arunca din nou omenirea în flăcările implacabile ale proectilelor, dezastru care a fost evitat numai mulţumită intervenţiei energice a Societăţii Naţiunilor.

Pe deplin încrezători în imparţialitatea pe care a dovedit-o de atâtea ori Societatea Naţiunilor în rezolvarea diverselor chestiuni, şi convinşi fiind de bunăvoinţa acordată tuturor nedreptăţiţilor şi persecutaţilor, ne permitem şi noi, studenţimea română din regiunea Timocului bulgăresc, să adresăm prezentul memoriu Forului internaţional, cu scopul de a supune toate doleanţele noastre spre obiectiva şi imparţiala examinare şi soluţionare.

Nu vom fi dominaţi în descrierea situaţiunei noastre nici de sentimentalismul exagerat pentru cauza noastră şi nu vom fi deasemenea dominaţi nici de ură contra acelora care ne cauzează aceste nedreptăţi. Vom fi deci obiectivi, căci astfel fiind, dreptatea noastră evidentă va triumfa, deoarece nu credem că această dreptate a noastră, să nu învingă nedreptatea comisă asupra ei, dat fiind principiul moral că lucrurile bune şi drepte întotdeauna triumfă în detrimentul celor rele şi nedrepte.

Cine suntem noi? Suntem reprezentanţii unui important grup de români care trăim în afara hotarelor României de azi, alcătuind o minoritate etnică, la sudul fluviului Dunărea în cuprinsul statelor Bulgar şi Jugoslav. In România, ca şi în cărţile şi scrierile specialiştilor cari s'au ocupat de noi, suntem cunoscuţi sub numele de — Românii din valea Timocului. Poziţia geografică pe care o ocupăm noi se întinde dela oraşul Vidin până la râul Morava din Serbia, cuprinzând râul Timoc care determină graniţa dintre Bulgaria şi Jugoslavia. Românii care locuiesc între Timoc şi Morava, sunt cunoscuţi sub numele de românii din Timocul Sârbesc. Noi, cari locuim între cetatea Vidinului şi râul Timoc, suntem cunoscuţi sub numele de românii din Timocul Bulgăresc.

Din timpuri îndepărtate încă, strămoşii noştri — neputând suporta neajunsurile materiale ce li se făceau de către trimişii Fanarului, în ţările româneşti, au apucat drumul pribegiei căutând un loc mai liniştit, mai priincios pentru a putea duce o viaţă mai omenească, mai diferenţiată de aceea a animalelor pe care o duceau sub domnia Fanarioţilor — spoliatorii şi distrugătorii neamului românesc, bun şi supus[1]. De sigur că drumurile şi cărările erau multe şi duceau în multe părţi. Deaceea azi, vedem răspândit neamul românesc pretutindeni pe unde aceste cărari necunoscute şi spinoase şerpuiau, iar niciodată nu sfârşiau undeva aproape — căci această dovadă ne-o face prezenţa actuală a românilor din Istria şi chiar a acelora din Asia Mică[2]).

---

1) Românii sunt în regiune, chiar ducumentaţi istoric, cu mult vechi decât domnia Fanarioţilor. Cei pribegiţi acolo dela Nordul Dunărei se ştiau plecaţi de-acasă de răul stăpânitorului de pământ — în trecutul mai depărtat beneficiar „al lagământului lui Mihaiu", şi mai încoace, ciocoiul. Amintirea mai vie a acestuia lămureşte şi căldura frazei care priveşte pe Fanarioţi. Lucrurile îngădue însă şi punct de vedere mai înalt.

2) Legarea existenţei Românilor din Istria sau din Asia Mică, de Fanarioţi, e o scăpare de condeiu,

Noi, cei din Timoc, ne-am mulţumit să trecem numai apele Dunărei bătrâne şi acolo, pe nişte meleaguri fertile, dar aproape pustii, să ne întemeiam gospodăriile îngăduite de stăpânirea turcească, care ne cunoştea ca pe poporul cel mai puţin recalcitrant şi cel mai puţin indisciplinat. Acel pământ fertil, dar împădurit cu arbori seculari, a trebuit o luptă titanică din partea noastră ca să-l transformăm în grădinile de azi, pline de miresme, unde spicul grâului creşte neturburat de altă buruiană — căci toate au fost desrădăcinate de propria noastră mână sângerândă; iar viţa strugurelui şi a vinului se înalţă măreaţă deasupra celorlalte plante vieţuitoare. Şi, din bordeele subterane am făcut să strălucească dela depărtare casele moderne în care locuim azi şi care constituiesc fala întregei închegări economice rurale a Statului bulgar şi Jugoslav. Prin această petiţie voim să vă sesizăm în special asupra Românilor din Timocul Bulgăresc.

In Timocul bulgar, trăim în o massă compactă de peste 100.000 români (statisticile bulgare oficiale dau circa 96.000 [1]) formând 36 de comune pur româneşti fără niciun bulgar într'însele. Concomitent cu desvoltarea noastră economică, s'a desvoltat şi cea spirituală. Simţământul nostru profund religios de care suntem dominaţi, ne-a impus ca imediat după aşezarea noastră acolo—prima grije să fie de a ne închina lui Dumnezeu şi de a-l implora să fie alături de noi în nouile noastre aşezări. Fără îndoială că această evocare a Dumnezeirii, nu putea să se facă în altă limbă decât acea pe care o vorbisem în ţările româneşti şi pe care continuăm să o vorbim şi azi fără nicio schimbare — cu toate restricţiunile autorităţilor oficiale bulgare.

Astfel, la început, am purces la făurirea bisericilor şi apoi, mai târziu, la făurirea şcolilor — ambele româneşti, căci turcii nu puneau nicio piedică.

Din nefericire însă, şi spre surprinderea tuturor, imediat după independenţa poporului bulgar, care deveni stăpân pe teritorul locuit de noi pentru a cărui independenţă mulţi români şi-au lăsat oasele pentru totdauna pe meleagurile noastre scăldând în sângele armatei române, Vidinul nostru, Plevna, Griviţa, Smârdan şi alte cetăţi turceşti, bulgarii, cari formează şi astăzi stăpânirea, au ţinut să arăte că sunt mai puţin îngăduitori chiar decât turcii şi de loc recunoscători faţă de români, închizând dintr'odată toate şcolile româneşti şi hotărînd imediata a lor înlocuire cu cele bulgăreşti.

Durerea a fost mare, dar a trebuit să o ascundem în adâncul sufletelor noastre sbuciumate şi să ţinem până atunci până când timpurile vor fi mai senine şi pentru noi ca la lumina lor să putem scoate ţipătul de revoltă, care ne înăbuşe de peste o jumătate de secol. Au trecut zeci de ani fără ca noi să putem afirma dreptul nostru legitim la cultură, predat în limba noastră maternă românească. Am fost cu toate acestea cei mai devotaţi cetăţeni ai statului bulgar şi continuăm a fi şi in prezent, căci înţelepciunea politică a noastră moştenită dela strămoşii noştri Romani, nu ne îngădue să luăm atitudini cari nu ne-ar aduce niciun bine, ba poate ar aduce complecta noastră nimicire. In cele trei războaie purtate de poporul bulgar, am luptat umăr la umăr cu dânşii dovedindu-le în mod evident superioritatea noastră ostăşească — moştenită şi ea dela falnicii cuceritori şi invincibilii Romani. Cine nu cunoaşte în Balcani eroismul regimentelor 3 şi 51 din Vidin formate în întregime de Români? Care muzicant şi cântăreţ popular n'au încercat să le eternizeze în memoria poporului bulgar, dar şi celorlalte popoare? Dar vai ce nemeritată răsplată pentru tot acest devotament, pentru toate aceste sacrificii!

Acum, când trăim în secolul XX, secolul eminamente al culturii şi libertăţii fiecărui individ, acum când avem o Ligă a Naţiunilor, pentru reglementarea raporturilor dintre state şi indivizii acestora în mod amiabil, acum când mai ales această ligă a luat sub protecţia sa toate minorităţile etnice garantându-le o viaţă culturală-naţională, acum suferinţele noastre au atins apogeul lor.

O mică mişcare din partea noastră a românilor timoceni pentru obţinerea drepturilor noastre şcolare a făcut ca autorităţile oficiale bulgare să se înfurie şi să înceapă cele mai groaznice persecuţii. Am cerut dreptul nostru firesc statului bulgar, drept garantat

---

1) Numărul e prea mare. Românii bulgarii sunt mai numeroşi, dar atunci trebue socotiţi şi cei din lungul Dunărei şi macedonenii. Memoriul aici nu poate pune numai problema Românilor Vidineni, ci a tuturor celor din Bulgaria. Tot ce se spune despre unii, li se potriveşte, cu foarte mici deosebiri, tuturor.

de însăşi legea fundamentală, constituţia acestuia, şi consfinţit în urma războiului mondial de către tratatele de pace; iar acesta ne-a răspuns cu persecuţiuni şi ameninţări.

Am cerut atunci să fim lăsaţi liberi să trecem în patria noastră mamă România pentru a învăţa acolo carte românească, iar drept răspuns, ni s'a zăvorît graniţa. Desigur că această situaţiune nu putea să dăinuiască mai departe şi trebuia să găsim o ieşire din celula în care ne închiseseră. Şi ne-am hotărât atunci cu riscul vieţii noastre (de altfel acest risc a fost fatal câtorva tineri dintre noi) să ne suim în bărci şi în taina liniştei şi întunericului de putere de noapte, să alunecăm furişaţi pe apa liniştită a Dunării până la malul dimpotrivă, unde aveam să respirăm aerul libertăţii, pe care la noi de mult îl asfixiase—stăpânirea bulgară.

Şi astfel, am trecut 54 de studenţi şi 270 de elevi români, căci nu puteam să învăţăm carte în Timocul nostru scump, pentru care am făcut o mulţime de sacrificii.

De aceia, noi studenţii din valea Timocului, împreună cu urmaşii noştrii elevi şi la olaltă cu intreaga populaţiune din Timoc ne îndreptăm privirea spre Alpii legendari ale căror vârfuri sunt acoperite de albeaţa seculară, simbolul împăciuirii şi dreptăţii, în apropierea cărora stă aşezat piedestalul Justiţiei internaţionale dela Genova, strigând tare, din adâncul sufletului nostru: «CEREM SĂ NI SE FACĂ DREPTATE»!

Cerem: 1) Să ni se acorde şcoli româneşti, şcoli în care să învaţăm carte în limba maternă, şcoli primare şi şcoli superioare. Astăzi mai avem biserici româneşti moştenite din strămoşi.

2) Cerem ca în bisericele noastre să nu se impună preoţi în altă limbă.

3) Cerem ca slujba bisericească să se oficieze numai în limba română, cum s'a făcut totdauna până la redeşteptarea noastră sub influenţa principiilor propagate de Liga Naţiunilor.

4) Cerem ca biserica noastră, a românilor din Timocul bulgăresc, să aibă un şef religios român care să reprezinte interesele tuturor bisericilor româneşti din Timocul bulgăresc faţă de autorităţile bulgăreşti.

5) Pentru şcolile ce se vor înfiinţa să se prevadă un şef român, lucrând de comun acord cu autorităţile bulgare.

Şi ca Liga Naţiunilor să se convingă de dreptatea cererilor noastre, ca să se convingă asupra limbei pe care o vorbim, asupra obiceiurilor şi tradiţiei noastre, cerem:

6) ca o comisie formată din membri ai Ligei Naţiunilor din Geneva să vie imediat la faţa locului, la noi în Timocul bulgăresc, spre a face o anchetă documentată şi:

7) a depune apoi un raport Ligei Naţiunilor.

8) Cerem a se aduce chestiunea noastră în desbaterea publică a şedinţei Ligei Naţiunilor spre a se discuta imparţial, la lumina zilei, doleanţele noastre.

9) Cerem ca Liga Naţiunilor să sesizeze statul bulgar de cererea noastră, recomandându-i să binevoiască a ne acorda şi nouă drepturile pe cari le au şi alte minorităţi etnice din Bulgaria.

10) Cerem ca Liga Naţiunilor să determine statul bulgar a luà parte efectivă la anchetă pentru ca ea să aibă toată garanţia obiectivităţii.

11) Cerem ca copiii şi studenţii cari vor să înveţe carte în România să nu fie împiedecaţi de autorităţile bulgare prin fel de fel de şicane.

12) Cerem ca românii din Timoc să-şi poată procura cărţi de şcoală şi publicaţii române din România, deoarece azi nu se pot tipări asemenea cărţi în Bulgaria.

Aşa cum statul bulgar a consimţit să acorde libertatea culturală dând şcoli şi biserici în limba lor maternă acelor minorităţi cari nu au aproape nici un merit, cu atât mai mult este obligat să ne acorde nouă ceeace le-a dat lor, căci atât noi ne-am sacrificat pentru Statul bulgar dela independenţă încoace, cât şi fraţii noştrii din România s'au sacrificat la 1877 pentru câştigarea independenţei acestuia. Morţii români dela Plevna, Vidin, Smârdan, Liule-Burgas, Lozengrad, Bitolia, Adrianopole cer lucrul acesta, bunul simţ îl dictează, Liga Naţiunilor îl garantează, iar statul bulgar îl va acorda spre binele şi propăşirea lui însuşi. Bulgaria poate fi sigură că noi suntem cetăţeni leali ai ei, cari voim însă numai să ne luminăm în limba noastră maternă, după tradiţiile noastre.

Avem speranţa că glasul nostru plin de entuziasm cumpătat pentru o cauză sfântă

și dreaptă, va găsi la Geneva în persoana Dv, Domnule Președinte și a colaboratorilor Dv., un sprijin, un ajutor real. Noi vă exprimăm încă odată deplina noastră încredere, rugându-vă să primiți mulțumirile noastre, devotamentul nostru pentru cauza urmărită de Dv. și vă asigurăm totodată că și aici în Balcanii uitați, aveți mulți anonimi cari sprijină din răsputeri opera Dv. de înaltă echitate socială, operă menită să pună capăt neînțelegerilor dintre popoare, cauzatoare de vărsare de sânge nevinovat.

Poate că textul e prea tineresc, nu numai în ce privește scrisul însuș, dar și documentarea. Unele date se poate să nu fie cu totul exacte. Dar toate acestea nu ridică însemnătatea pasului făcut. Românii din Bulgaria au vorbit pentru întâia oară lumii, în reprezentanții ei juridici dela Geneva. Dacă, și în ce măsură ei vor putea fi ascultați această întâie oară, nu mai trebue să îngrijească atât. Trebuia îndrăsnit drumul. El a fost îndrăsnit. Celelalte vor veni dela sine. Deslegarea stă chiar în mâinile acestui tineret luminat, în care cresc luminătorii poporului, rămas în vechia lui neștiință acasă.

Și apropierea dintre Bulgari și Români se va putea face. Piedicile sunt cunoscute. Cine lucrează la înlăturarea lor lucrează pentru înfăptuirea ei.

Ion Ordeanu

INSEMNĂRI

PROPAGANDA UNGARĂ IN STRĂINĂTATE

Apare din ce în ce mai limpede că Ungaria întreține pe toate căile o propagandă pentru revizuirea tratatelor de pace. Nici un mijloc nu i se pare nepotrivit. Azi e un proces de optanți unguri, mâine o scrisoare-bombă de lord englez și așa mai departe. Programul, mărturisit cu lipsa de sfială cunoscută la Budapesta, nu urmărește nici mai mult nici mai puțin decât restaurarea. Ca și oamenii celeilalte restaurări, care aceea a venit, ca să se spulbere însă destul de curând, nici Ungurii n'au uitat și n'au învățat nimic. O întoarcere a Transilvaniei la vechea Ungarie li se pare cum nu se poate mai firească. Nici vorbă că de dragul celor un milion și ceva de Unguri ardeleni, cari stau în școlile și în băncile lor ca în niște cetăți, cele trei milioane de Români vor cere ele singure trecerea. Li-era așa de bine sub vechea stăpânire! Ce visuri fără rost și care umplu numai Europa de zgomot și împiedecă Statele cu supuși unguri să se poarte cu totul deschis și fără pază față de ei, cum le-ar fi voia!

Pe de altă parte, din Ungaria de azi chiar, care își are încă minoritățile ei, vin vești de porniri spre maghiarizare. Suspinele după Maghiarii rămași Statelor vecine, după ce fuseseră cei mai mulți împinși sistematic în acele părți pentru desnaționalizarea autohtonilor, sunt întovărășite de măsuri destul de draconice, și cunoscute de câți au avut să le sufere până ieri, împotriva propriilor minorități. Nici în acest domeniu Ungurii n'au uitat și n'au învățat nimic. Le place să rămână anacronici. Numai că istoria nu stă pe loc și trece înecând pe îndărătnici. Ultimul număr din „Der Auslanddeutsche" („Germanul din străinătate"), dela 15 Iulie 1927, citează, între altele, un fragment din cuvântarea în parlament a unui deputat, ales de minoritatea germană din jurul Budapestei; „Este însă un singur lucru, pe care eu nu l-aș îngădui niciodată, nicăeri și nimănuia: Școala! Căci nu cunosc decât o obligație, obligația ca în Ungaria orice cetățean ungur să învețe ungurește. Și aceasta nu se poate face decât într'o școală cu limbă de predare unguréască". Aceasta o spune un deputat, în parlamentul Ungariei intrate însfârșit în hotarele ei, și la 30 Mai 1927! In Europa Ungurii vorbesc altfel. E drept că atunci zugrăvesc pe alții, și că e mai ușor să ceri decât să dai.

VALAHIA DE SUB VEACURI

E un basm frumos apusean, care a venit până la noi, în timpul din urmă pus şi în scenă, al oraşului acoperit de apă şi păstrat printr'o vrajă teafăr, cu clopotniţele lui gotice şi poate şi cu oamenii de demult. Câteodată el răsare de acolo înaintea drumeţului minunat. Şi apoi valurile şi taina îl acopăr iară. Barca trece pe deasupra, furată de un vânt care abate, fără să mai audă decât obişnuitul suspin al adâncului. Peste un veac abia, într'o seară cu stele la fel, acel adânc are să se deschidă din nou.

Basmul vine dela ţărmuri neaşezate, baltice sau de ţări-de-jos. Geografia ieşită pe grinduri împreună cu geologia, la un ceas de reflux, îi poate controla temeiul, desbrăcându-l de marama lui de fior. Crabii greoi fugăriţi şi algele roşii şi verzi ca nişte panglici, date la o parte cu mâna celor două ştiinţe singuratice, îl arată deodată adormit în prefirarea nisipului. Câte o bucată de mal care se surpă dă pe aici singurul dangăt de clopot. Iar pe deasupra zboară neliniştiţi şi albi pescăruşii.

E ceva care seamănă în istoria popoarelor. Se întâlneşte mai des la locuri de răspântie, ca acelea unde ne-am închegat noi. Ramuri întregi din neamul nostru s'au înecat în voile fără lege, ale istoriei. Am fost zilele acestea drumeţul în faţa căruia trecutul s'a înălţat năpraznic la orizont ca odinioară. Se poate povesti. Nici basmul, nici ascultătorul, nu se vor face de piatră.

Românii Evului Mediu au descălecat în mai multe locuri. Voevodatele lor nu şi-au aprins focurile numai pe Argeş în sus sau prin valea Moldovei. Aci au făcut şi ţări; în alte părţi au fost împresuraţi şi rupţi de vatra cea mare, lăsând numai straturi tari din civilizaţia carpatică, pe care o întrupau aşa de deplin tocmai pentru că o creaseră. Una din aceste părţi e Moravia.

Muzeul etnografic din Brno, fostul Brünn, german, e o icoană desăvârşită a regiunii. Nicăeri în Cehoslovacia datinele şi porturile, felurite prin atâtea poposiri şi aşezări mai proaspete, nu sunt mai ispititoare pentru cercetător şi mai rodnice pantru cercetare. Intre ele valahii au întâiul loc.

In aripa zilelor de sărbătoare cu haina de Duminică sau de nuntă, perechea valahă stă în dulapul de sticlă şi ne priveşte de departe, bărbatul cu sumanul cunoscut şi cu iţarii albi ai coloanei traiane, iar femeia de sub marama ferită, dar cu un cadru care dă lumină frunţii şi întrebare ochilor. In aripa zilelor de muncă şi de viaţă obişnuită, unde s'au refăcut interioriuri de casă, cu toată zestrea măruntă a traiului, şi uneltele sunt aşezate în desvoltarea lor istorică, iată, sus, înalt aproape până în tavan, la începutul plugăriei morave, cel dintâi plug pomenit, plugul valah. Stă îndoit şi puternic, şi azi gata parcă să pornească la desţelenirea locurilor abia cucerite. El a tras întâia brazdă pe aceste plaiuri. Noi am uitat-o. Morţii noştri mor a doua oară, de data aceasta cu totul, mor în amintire. Localnicii îşi aduc însă aminte. Şi îşi aduc aminte nu numai în acest muzeu, cu râşniţele lui savante şi cu atâtea alte urme ale isteţiei valahe, a omului de munte plin de mijloace şi aducător de cultură înaintată.

Etnografii cehoslovaci şi-au împărţit ţara în regiuni pe care le studiază la rând, rămânând câţi-va ani în satele şi văile fiecăreia. Rezultatul acestui studiu e o lucrare cu contribuţia tuturor. Fragmentul de popor retrăeşte acolo cu tot ce aduce el, din cea mai veche vechime, ca mijloace de viaţă şi suflet. Şi fragment de fragment va alcătui la urmă ţara etnografică, întreagă şi după aceleaşi criterii cercetată.

Peste puţin timp va apare una din cele dintâi lucrări de acestea. Ea va fi ca o ieşire din valuri înaintea drumeţului vrednic s'o vadă, a insulei înecate în basm. Drumeţul cu cea mai înfiorată înţelegere, vom fi noi şi insula va fi pământ rupt din pământul nostru. Lucrarea se va chema Valahia. Strămoşii ajunşi până aici şi păstraţi, tocmai din pricina răsleţirii, multă vreme mai curaţi în tot ce însemnau în acel răsărit de neam, vor fi clădiţi din nou bucată cu bucată, ca o amforă scumpă găsită cioburi. Poate că nu numai pentru Valahii de aici, dar şi pentru Valahii de pretutindeni şi pentru trecutul popular pe care noi mai mult l-am surprins decât l-am cercetat, ea va fi o mare descoperire.

O ţara a noastră care a fost dârză, înaintaşă şi creatoare mai departe de civili-

zaţie, se desface din trecut şi se adaogă istoriei, aşa de sărace, din vina oamenilor de ştiinţă, a începuturilor neamului românesc.

Domnii descoperiţi sub lespezile bisericii domneşti dela Argeş puteau să schimbe cu hainele şi cununele lor de aur, înflorit şi lucrat, părerea marilor noştri istorici despre ţărănismul domniilor româneşti dela o mie trei sute. Cum trebue să schimbe rătăcirea primită şi răspândită prin şcoli despre primitivismul şi înapoierea noastră pribeagă dela anul şapte sau opt sute, dovada aceasta că spre marginea Sudeţilor, Românii se arătau atunci un popor fruntaş şi se apucau numai decât între seminţiile străine de un lucru de civilizare, al lor, al oamenilor de răsărit, crescuţi în datinile subţiri bizantine, la fel cu al trimişilor, cu cruce sau numai cu spadă, dela Curtea lui Carol cel Mare spre paraginele germanice? Era o întâlnire a celor două culturi, romane şi constantinopolitane, cu acelaş singur izvor, purtate fiind pe drumurile Europei de neolatini moştenitori: deoparte francezii şi de alta românii Nu eram chiar nişte ciobani neciopliţi, fugind dinaintea năvălitorilor!

„Valahia" stă să iasă, Valahia cea de sub veacuri. Ar trebui făcut ceva pentruca ea să poată ieşi în acelaş timp şi pentru noi, nu numai pentru Cehoslovaci. Să stăm faţă în faţă cu strămoşii, cari s'au dus cu Carpaţii, mereu spre Apus, mai spre Apus, cum s'ar fi dus cu o apă! E o ţară de gând care creşte hotarele ţării româneşti. Să n'o lăsăm să se înece a doua oară. Ar fi pentru totdeauna.

ROMÂNII DIN PENINSULA BALCANICĂ.

Incheind un studiu mai lung în «Societatea de Mâine», despre Minorităţile etnice din Peninsula Balcanică, d-l N. Batzaria rezumă astfel situaţia lor. Ea e destul de exactă dacă se fac mici corectări. De pildă. Şcolile, cele două, ale Românilor din Bulgaria sunt şcoli de Stat româneşti. Bulgaria n'a făcut până acum nimic pentru minoritatea ei românească. Ea a descoperit-o numai în ziua când a fost să-i închidă scolile avute din vechi. Campania provincială şi fără răspundere, împotriva tinerilor din judeţul Vidinului veniţi la carte între noi şi învinuiţi deadreptul de iredentism, e îngăduită numai din mărunte scopuri politice. Ştiu prea bine chiar cei cari o încep ca ea nu are nici un temeiu. Pentru că tocmai această neputinţă de cultivare in limba lor a făcut ca din toată ţările balcanice cu minorităţi româneşti să ne vie copii la învăţătură în Bucureşti. Ei nu sunt o dovadă că România, bună gazdă pentru toţi, în care caz nu i-se face o vină, şi bună mamă pentru rudele ei din afară, când e ocărită, ar hrăni iredenta, ci sunt o dovadă că ţările lor de supuşenie le fac viaţa amară, cel puţin din punct de vedere cultural şi sufletesc.

Iată încheerea studiului d-lui Batzaria:

«1. In *Jugoslavia* (e vorba de parte balcanică a Jugoslaviei situată la Sud de Sava şi Dunăre) sunt, ca minorităţi etnice, în primul rând românii, cei din Timoc şi cei din Macedonia sârbească, formând la un loc o populaţie de vreo patru sute de mii de suflete. Românii din Timoc n'au avut niciodată şi n'au nici astăzi dreptul de-a învăţa carte românească, de a avea şcoli româneşti ca de a se ruga româneşte în bisericile clădite şi întreţinute cu cheltuiala lor.

«Românii din Macedonia sârbească au avut şi şcoli şi biserici naţionale sub turci. Toate aceste şcoli şi biserici au fost închise şi suprimate de sârbi şi este extrem de regletabil, de dureros şi jignitor pentru demnitatea poporului român şi prestigiul statului român faptul că guvernele româneşti arată acestei chestiuni un interes aşa de mediocru.

«Mai sunt în Jugoslavia balcanică o minoritate etnică bulgărească, despre care am vorbit, şi o minoritate albaneză.

«Sârbii, cari s'au dovedit a fi poporul cel mai intolerant printre popoarele balcanice, nu recunosc nici bulgarilor, nici albanezilor dreptul la o cultură intelectuală naţională. Şi ei n'au decât şcoli sârbeşti şi beserici sârbeşti.

«2. In *Grecia* sunt următoarele minorităţi etnice (e vorba de situaţia cum se prezintă actualmente): o minoritate etnică *românească*. Spre suprinderea noastră, grecii au arătat faţă de românii de sub administraţia lor o toleranţă la care nu ne aşteptam. Au

respectat anume toate şcolile şi bisericile româneşti, cari fuucţionau în teritoriile luate dela turci.

«Numai că din cauza împrejurărilor politice şi economice o parte din românii naţionalişti din Macedonia s'au văzut nevoiţi să emigreze, stabilindu-se în Cadrilater.

«Din cauza aceasta numărul şcolilor noastre din Macedonia grecească a scăzut şi cu dânsele a scăzut şi elementul românesc.

«In afară de aceasta, guvernul grec îşi mărgineşte geograficeşte toleranţa şi nu recunoaşte drepturi similare românilor din Tesalia, adică din acea parte a Greciei, care îi aparţinea şi mai înainte de războaele balcanice.

«Tot în Grecia se găseşte o minoritate etnică *bulgărească* despre care am vorbit, şi o minoritate *albaneză*. La fel ca in Jugoslavia, aceşti bulgari şi albanezi n'au şcoli şi biserici naţionale.

«2. In *Bulgaria* este, în primul rând, o destul de puternică minoritate etnică *turcească*. Turcii din Bulgaria au şcolile lor proprii, numai că aceste şcoli sunt puţine la număr şi foarte slab organizate. Acest element turcesc dă Bulgariei cel mai ridicat contingent de analfabeţi.

«Minoritatea etnică *românească* din Bulgaria se compune din *românii macedoneni* (mai puţini la număr) şi din români aparţinând grupului *daco-român*. Aşezaţi dealungul Dunării, numărul acestor din urmă români trece de o sută de mii de suflete. Românii macedoneni au în Bulgaria două şcoli: una la *Sofia* şi a doua la *Giumaia-de-Sus*. In schimb, românii din grupul daco-român n'au nici şcoli, nici biserici naţionale.

«4. In *Albania* este o minoritate etnică *românească* şi una *grecească*. Atât românii, cât şi grecii au ceva şcoli şi biserici proprii. Atâta numai că în ce ne priveşte pe noi românii (românii din Albania sunt *aromâni*), numărul şcolilor noastre este mult mai mic decât ar trebui şi ar fi drept să fie.

RECENZII

Cartea d-lui Alexandru Boldur, basarabean şi fost profesor la Universitatea din Petrograd: *La Bessarabie et les relations russo-roumanies* (J. Gamber, Paris, 1927. 410 pag.), are tot farmecul colecţiei de document inedit şi toata siguranţa rece a lucrării de ştiinţă. Autorul însuş e un jurist şi construcţia argumentelor sale, o răsfrângere a omului. Nici odată Basarabia, cu atâta prefăcută iubire poftită de Soviete, n'a fost apărată mai liniştit şi mai temeinic. Românul ieşit din şcoala rusă dă şi o lecţie de seriozitate profesorilor şi colegilor, trecuţi de partea nedreptăţii şi învârtind astăzi sofismul. S'a făcut din Bassarabia o mare problemă de politică internaţională? Iată deslegarea ei, dela început până la sfârşit în folosul României, din strict punct de vedere al dreptului internaţional. Ce rămâne e zgură politică rusă şi interes nemărturisit. Dacă asemenea probleme s'ar rezolva într'adevăr cu dovezi şi argumente, problema Basarabiei, ar fi, după cartea d-lui Boldur, definitiv rezolvată. Vom avea însă, probabil, încă mult de furcă.

Ca să se patrundă şi cei ce n'o vor putea citi sau se vor găsi îndemnaţi s'o citească, de însemnătatea cărţii, dăm un scurt cuprins. Ea e alcătuită din trei părţi şi o încheere. Partea întâia. Chestia Basarabiei, face un scurt istoric al legăturilor ruso-române şi al chestiei basarabene, şi cercetează situaţia internaţională actuală a Basarabiei din punctul de vedere al dreptului şi al politicii. Partea a doua scrie despre Rusia contimporană şi cine e «vecinul» României?. Partea a treia analizează teoria plebiscitului, cu fazele lui istorice, cu diferitele doctrine şi cu teoria lui juridică. In încheere se arată care e chestia basarabeană şi interesele păcii. Anexe de documente în legătură cu Basarabia dela 24 Ianuaria 1918 încoace, sprijină şi luminează argumentarea doctrinei.

D-l Alexandru Boldur a izbutit să-şi facă datoria, în acelaş timp şi fără să jicnească pe vreuna, atât faţă de ştiinţa sa cât şi faţă de patria dintre Prut şi Nistru. Literatura ştiinţifică a Basarabiei a primit cea mai de seamă a sa podoabă. Suntem mai tari şi mai mândri, prin oastea de argumente ridicate in faţa năvalnicei Rusii sovetice, şi prin omul care a ridicat-o, după apariţia acestei cărţi.

em. b.

GRAIUL ROMÂNESC (Le langage roumain)

REVUE MENSUELLE DE LA SOCIÉTÉ „GRAIUL ROMÂNESC"

I-ère Année, No. 6 Juin 1927

ETUDES

Les Roumains de Caliacra et de Durostor (Le „Quadrilatère")
par Ap. D. Culea

Répondant au professeur G. Weigand de Leipzig qui affirme que la Roumanie a enlevé le «Quadrilatère» à la Bulgarie, bien qu'on n'y trouve aucun roumain, l'auteur démontre la fausseté de cette allégation. L'auteur étudie remontant à un passé lointain la vie et la culture roumaine de Silistrie et de toute la rive droite du Danube à partir de Tourtoucaia jusqu'aux frontières actuelles du territoire roumain. Les statistiques d'avant 1913, année de l'annexion du Quadrilatère à la Roumanie, indiquent une population roumaine nombreuse dans cette région. La statistique de 1927 donne une population turco-tatare de 137.938, bulgare de 136.751, autres nationalités 16.965, — pour 44.324 roumains. Les Bulgares ne représentent sur une population totale d'environ 340.000 que 40°|₀. En outre leur nombre, de même que celui des Turcs, diminue grâce à l'émigration, andis que la population roumaine est en rapide croissance.

Les Roumains de Bulgarie
par Ion Ordeanu

Les Bulgares conservent à l'ordre du jour, par leur propagande à l'intérieur du pays et hors des frontières, la question des Bulgares de Roumanie. Ils oublient et voudraient qu'on oublie le problème des Roumains de Bulgarie. Cependant voilà un problème d'égale importance dont l'urgence est plus grande encore par le fait même qu'il est inconnu et ignoré.

Un mémoire qui demandait des écoles roumaines à Vidin a été confisqué par les autoritées bulgares. Ceux qui faisaient l'office de recueillir le signatures ont été arrêtés et chassés de l'autre côté, du Danube en Roumanie. Ceci en Mai 1927. Le mémoire, dont les termes n'ont rien de subversif, est reproduit.

On reproduit aussi une réclamation d'une association des étudiants Roumains de Bulgarie à la Soc. des Nations pour demander une enquête parmi les Roumains de Bulgarie en vue de les reconnaître comme minorité nationale et d'obtenir par une intervention auprès du gouvernement bulgare des écoles et des droits nationaux.

RENSEIGNEMENTS

La propagande hongroise à l'étranger.— Le musée de Brno et les Valaques de Moravie.—Les Roumains de la péninsule des Balcans.—*Nouvelles publications :* «La Bassarabie et les relations russo-roumaines» (La question bessarabinne et le droit international) par Alexandre Boldur, Paris, 1927, 410 pag.

GRAIUL ROMÂNESC (La favella rumena)

RIVISTA MENSILE DELLA SOCIETÀ „GRAIUL ROMÂNESC"

Anno I, No. 6 Giugno 1927

I. Rumeni di Caliacra e di Durostor (Quadrilatero)

di Ap. D. Culea

Rispondendo all'affermazione del prof. G. Weigand di Lipsia, che cioè i Rumeni abbiano preso il Quadrilatero della Bulgaria, quantunque non vi fosse alcun Rumeno, l'A. prova quanto priva di serietà si dimostri una simile affermazione. Egli indaga, giù nel passato, soprattutto la vita culturale rumena della città di Silistra e di tutto il littorale destro del Danubio, cominciando da Turtucaia, fin dove arriva oggi il territorio rumeno. I dati statistici anteriori al 1913, l'anno dell, annessionne del Quadrilatero alla Rumenia, segnalano numerosi Rumeni in questa regione. La statistica del 1927 vi trova una popolazione turco-tartara di 137.938; bulgara di 136.751, un'altra di 16.965, e 44.324 Rumeni. I Bulgari non vi rappresentano in ogni modo, ad una popolazione totale di circa 340.000, che il 40%. Inoltre, il loro numero diminisce, come quello dei Turchi, date le frequenti emigrazioni, mentre il numero dei Rumeni è in rapido aumento.

I Rumeni della Bulgaria

di Ion Ordeanu

I Bulgari tengono continuamente all'ordine del giorno, con la propaganda interna ed all'estero, il problema dei Bulgari della Rumenia. Essi dimenticano e vorrebbero far dimenticare il problema dei Rumeni della Bulgaria. Quest'ultimo è però altretanto importante e, nello stesso tempo, piu urgente del primo, proprio perchè sconosciuto e non riconosciuto.

Una memoria, che chiedeva delle scuole rumene a Vidin, è stata confiscata dalle autorità bulgare, mentre coloro che raccoglievano delle adesioni, furons arrestati e cacciati via, oltre il Danubio, in Rumenia. Tutto ciò avveniva nel Maggio del 1927. La memoria, dettata nei più legali termini possibili, vi si riproduce integralmente, insieme con la domanda di un'organizzazione degli studenti Rumeni della Bulgaria, rivolta alla Società delle Nazioni, per provocare un'inchiesta fra i Rumeni della Bulgaria, allo scopo di farsi riconoscere quale minoranza nazionale e per un intervento presso il Governo bulgaro, in vista del riconoscimento di avere le loro scuole ed i loro diritti di minoritari.

APPUNTI

La propaganda ungherese all'estero. — Il Museo di Brno ed i Vallacchi di Moravia — I Rumeni della penisola Balcanica. — *Recensioni* — „La Bessarabie et les relations russo-roumaines (La question bessarabienne et le droit international)", di Alexandre Boldur, Parigi, 1927, 410 pp.

GRAIUL ROMANESC (Das rumänische Wort)
MONATSSCHRIFT DES KULTURVEREINS „GRAIUL ROMÂNESC"
Jahrgang, Heft 6 Juni, 1927

AUFSÄTZE

Die Rumänen der Distrikte, Caliacra und Durostor (Neue Dobrutscha)
von Ap. D. Culea

Einer von Prof. G. Weigand, Leipzig, geäusserten Behauptung, dass Rumänien die Neue Dobrutscha Bulgarien genommen habe, obgleich sich kein einziger Rumäne in ihr befinde, antwortend, beweist der Verfasser, wie leichtfertig diese Behauptung war. Er verfolgt weit in die Vergangenheit zurück das rumänische Kulturleben der Stadt Silistra und des ganzen jetzt rumänischen Territorium. Die vor 1913, dem Jahre des Anschlusses der Neuen Dobrutscha an Rumänien, vermerkten statistischen Zahlen weisen zahlreiche Rumänen in diesem Gebiet auf. Die Statistik des Jahres 1927 weist bei einer türkisch-tatarischen Bevölkerung von 137938 Seelen, einer bulgarischen von 136.751 und anderssprachigen von 16.965 an 44.324 Rumänen auf. Bei einer Gesamtbevölkerung von 340.000 stellen die Bulgaren jedenfalls nur 40°/₀ dar. Ausserdem nimmt ihre Zahl, wie auch die der Türken, infolge der Auswanderung ab, während die der Rumänen sich in raschem Wachstum befindet.

Die Rumänen in Bulgarien
von Ion Ordeanu

Durch Propaganda im Innland und Ausland halten die Bulgaren stets die Frage der Bulgaren aus Rumänien auf der Tagesordnung. Die Frage der Rumänen aus Bulgarien vergessen sie und möchten sie vergessen machen. Diese ist jedoch genau so wichtig und gleichzeitig auch dringender als jene, gerade weil sie unbekannt ist und nicht anerkannt wird.

Eine Denkschrift, die rumänische Schulen für Vidin forderte, ist von den Be ördcn beschlagnahmt worden, und die Unterschriftensammler wurden verhaftet, worauf man sie über die Donau nach Rumänien entkommen liess. Dies im Mai 1927. Die in sehr unschuldigen Ausdrücken verfasste Denkschrift wird hier wiedergegeben.

Gleichzeitig wird ein Gesuch einer rumänischen Studentenorganisation aus Bulgarien an den Völkerbund abgedruckt, damit eine Untersuchung zum Zwecke ihrer Entdeckung als nationale Minderheit unternommen und ein Einspruch bei der bulgarischen Regierung für Schulen und Minderheitenrechte geschehe.

BEMERKUNGEN

Die ungarische Propaganda im Ausland.—Das Brünner Museum und die Wallachen Mährens — Die Rumänen der Balkanhalbinsel. — *Besprechungen.* — La Bessarabie et les relations russo-roumaines (La question bessarabienne et le droit international) von Alexandre Boldur, Paris, 1927, 410 Seiten.

GRAIUL ROMÂNESC (The Roumanian Speech)
MONTHLY REVIEW OF THE CULTURAL SOCIETY „GRAIUL ROMÂNESC“
Vol. I. No. 6 June 1927

ARTICLES

The Roumanians of Caliacra and Durostor (Southern Dobrudja)
by Ap. D. Culea

Answering the assertion of. Prof. Weigand of Leipzig to the effect that Roumania has taken Southern Dobrudja from Bulgaria although no Roumanians were found there, the author proves how thin this assertion is. The author traces from the very remote past especially the Roumanian cultural life of the town of Silistra and of the right bank of the Dánube beginning from Turtucaia and going as far as the Roumanian territory extends.

The statistical data prior of 1913, the year when Southern Dobrudja was annexed to Roumania, shew numerous Roumanians in that region. The statistics of 1927 shew a Turco-Tartar population of 137.938, a Bulgarian population of 136.751, various other population 16,965 and 44.324 Roumanians. In any case out of a total population of 340 000 only 40°/₀ are Bulgarians. Besides their number, like that of the Turks, is decreasing while that of the Roumanians is increasing rapidly.

The Roumanians of Bulgaria
by Ion Ordeanu

Through external and internal propaganda the Bulgarians are always keeping at the surface the problem of the Bulgarian minority in Roumania. They forget and would like others to forget the problem of the Roumanians of Bulgaria. This is equally important and even more urgent than the other, just because it is unknown and unrecognised.

A petition demanding Roumanian schools in Vidin has been confiscated by the Bulgarian authorities and those that were collecting signatures for it were arrested and expelled into Roumania, This happened in May 1927. The petition, made in the most legal terms, is reproduced in the present article.

A demand of a Roumanian students' organisation of Bulgaria addressed to the League of Nations asking for an investigation about the Roumanians of Bulgaria in order to recognise them as a national minority and intervene to the Bulgarian government for school and minority rights is also reproduced.

NOTES

Hungarian propaganda abroad.—The museum of Brno and the Wallachians of Moravia.—The Roumanians of the Balkan peninsula.—Reviews:—La Bessarabie et les relations russo-roumaines (La question bessarabienne et le droit international) of Alexandre Boldur, Paris, 1927, 410 pages.

I 15655 / Kalinderu Ioan
„Romanii călători”-

II 20009 / Mircea dela Mare
„Un popor care se stinge”-

14404 / Parfeni Col. V.
„Studiu istoric al campaniei româno-bulgare din anul 1913”-
Bucureşti „Cultura” - 1914